

KEMIN KAUPUNGIN TYTÄRYHTEISÖJEN KONSERNIOHJE

1.	Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite.....	3
2.	Soveltamisala	3
3.	Kuntayhtymät	4
4.	Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen.....	4
5.	Konserniohjeen sitovuus	4
6.	Kaupunkikonserni ohjaus ja johtaminen	5
7.	Hyvä hallinto- ja johtamistapa	6
8.	Yhtiökokouskäytäntö	6
9.	Hallituksen jäsenten valinta ja toiminta, hallituksen työjärjestys	6
10.	Omistajan ennakkokäsityksen hankkiminen ja tytäryhteisön tiedottamisvelvollisuus	7
11.	Konserniraportointi	8
12.	Konserniviestintä ja julkisuusperiaatteet	9
13.	Konsernijohtamisen roolit	9
14.	Luottamushenkilöiden tiedonsaanti.....	10
15.	Henkilöstöpolitiikka	10
16.	Tilintarkastus	10
17.	Toimitusjohtajan ottaminen ja erottaminen	11
18.	Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus	11
19.	Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja varautuminen	12
20.	Palveluiden hankinta	13
21.	Poliittisen toiminnan tukemisen kieltö.....	13

1. Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Konserniohjeella luodaan puitteet ensisijaisesti Kemin kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tulokselliselle omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen omistajaohjauksessa.

Konserniohjeella pyritään kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kaupungin tytäryhteisöistä saaman tiedon laadun parantamiseen, tiedonkulun tehostamiseen ja tuloksellisuuden kehittämiseen. Konserniohjeen tarkoituksena on tukea kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä ja omistajaohjausta siten, että konsernia voidaan johtaa ja ohjata yhtenäisillä ohjeilla ja toimintaperiaatteilla konsernin kokonaisedun mukaisesti.

2. Soveltamisala

Konserniohje koskee kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että kaupungin konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt, joihin kaupungilla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Kemin kaupungin tytäryhtiöt:

Kemin Satama Oy (100 %)
Kiinteistö Oy Itätuuli (100 %)
Kemin Teollisuuskylä Oy (100 %)
Kemin Sotekiinteistöt Oy (100 %)
Kiinteistö Oy Kemin Kauppapuisto (93,3 %)
Icebreaking Company Oy (100 %)
Kemin Liikuntapaikat Oy (100 %)
Kemin Digipolis Oy (88,50 %)
Tietotalo Oy (60 %)

Osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:ien tarkoittamaa omistusyhteysyritystä ja osakkuusyritystä.

Kaupungin osakkuusyhteisöjä ovat seuraavat yhteisöt:

Meri-Lapin Vesi Oy (45 %)
Perämeren Jätehuolto Oy (36,61 %)
Meri-Lapin Kuntapalvelut Oy (47,9 %)
Kemin Energia ja Vesi Oy (40 %)

Muut yhteisöt, säätiöt ja yhtiöt, joissa Kemin kaupunki on mukana, mutta joihin ei ole konserniohjeen mukaista määräysvaltaa:

Kemiläisten Vanhusten Asuntosäätiö
* Kiinteistö Oy Kiveliönkoti
Toivola-Luotola Settlementti ry
Lounais-Lapin Ajoharjoitteluratasäätiö
Meri-Lapin Työhönvalmennussäätiö
Kulttuuri- ja tiedesäätiö Kemi 2000
Lapin Ammattikorkeakoulu Oy (17 %)

3. Kuntayhtymät

Kaupunginvaltuusto valitsee kaupungin edustajat yhtymävaltuustoihin. Yhtymäkokous-edustajat valitsee kaupunginhallitus.

Kaupunginhallitus päättää yhtymäkokousten edustajille annettavista ohjeista. Annettavien ohjeiden ja omistajapolitiikan valmistelusta vastaa kaupunginjohtaja.

Toimialojen johdon tulee seurata alansa kuntayhtymien toimintaa ja huolehtia riittävästä yhteydenpidosta kuntayhtymien hallinnossa mukana oleviin.

Kuntayhtymien hallinnossa olevien kaupungin edustajien tulee informoida konsernijohtoa merkittävässä asioissa.

Kuntayhtymien perussopimuksissa pyritään ottamaan huomioon omistajaohjauksen ja valvonnan näkökulma. Erityinen huomio kiinnitetään päätöksentekojärjestelmään, toiminnan ja talouden raportointijärjestelmään ja raportointiin sekä määräyksiin alijäämän kattamisvelvollisuudesta.

4. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy Kemin kaupunginvaltuusto.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kaupungin määräysvallassa olevien tytäryhtiöiden hallituksissa ja yhtiökokouksissa sekä muiden tytäryhteisöjen vastaavissa toimielimissä. Samalla tytäryhteisö sitoutuu kokonaisuudessaan konserniohjeen noudattamiseen.

Asian käsittelystä tytäryhteisön hallituksen kokouksessa on toimitettava pöytäkirjanote kaupunginkanslian kirjaamoon.

5. Konserniohjeen sitovuus

Konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, säännöistä tai osakassopimuksesta muuta johdu. Ristiriitatilanteessa osakeyhtiölaki on ensisijainen kuntalakiin ja konserniohjeeseen nähden. Ristiriitatilanteet tulee saattaa kaupunginhallituksen tietoon.

Tytäryhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan tehtävään sovelletaan osakeyhtiölakia. Kyse ei ole siis kunnallisesta luottamustoimesta, vastuut ja velvollisuudet poikkeavat merkittävästi kunnan luottamushenkilöiden vastuista ja velvollisuuksista.

Kaupunki ottaa omistajaohjauksessaan huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Yhteisön päätös tai toimenpide ei saa tuottaa konserniyhteisön omistajalle tai toiselle tytäryhteisön jäsenelle tai muulle epäoikeutettua etua tai haittaa yhteisön toisen omistajan kustannuksella.

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Hallituksen puheenjohtajan tai toimitusjohtajan on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi

kirjallisesti kaupunginjohtajalle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen hallituksen ja toimitusjohtajan oikeudellista asemaa tai vastuuta. Konserniohjeen noudattamatta jättäminen voi kuitenkin johtaa vahingonkorvausvastuuseen, mikäli sen noudattamatta jättämisen seurauksena on merkittävää haittaa tai vahinkoa kaupungille, kaupunkikonsernille tai tytäryhteisölle.

Konserniyhtiöiden tulee hankkia hallitusten jäsenille vastuuvakuutus.

6. Kaupunkikonserni ohjaus ja johtaminen

Kaupunkikonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaavaan konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Omistajaohjauksesta vastaa kaupunginhallitus.

Kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen asiat käsitellään kaupunginhallituksessa ja sen konserni- ja suunnittelujaostossa.

Kaupunginjohtajan johtoryhmä avustaa konsernijohtoa konserniohjauksen järjestämisessä. Kaupunginjohtaja koordinoi omistajaohjausta. Keskusvirasto valmistelee konsernihallintoa koskevat asiat. Konsernihallinnolle (keskusvirastolle) varataan riittävät voimavarat aktiivisen ja tuloksellisen omistajaohjauksen järjestämiseksi. Konsernijohtolta edellytetään monipuolista osaamista konsernijohtamisesta. Konserniohjauksessa hyödynnetään täysimääräisesti konsernin tarjoamat synergiaedut konsernin talouden tehostamiseksi.

Kaupunginhallituksen konserni- ja suunnittelujaosto valmistelee tytäryhteisöjä koskevat omistajapoliittiset linjat, omistajaohjauksen periaatteet ja omistajastrategiat sekä vastaa näitä koskevasta omistajaohjauksesta konsernijohtoon alaisuudessa.

Konsernijohto arvioi vuosittain kunnan kokonaisedun toteutumisen ja omistajaohjauksen tuloksellisuuden.

Kaupunginhallitus antaa koko konsernia koskevia ohjeita. Ohjeet voivat koskea mm.

- pääomien käyttöä ja toiminnan rahoitusta
- riskienhallintaa
- omistajapoliittisia tavoitteita
- konserniraportointia
- julkisia hankintoja
- henkilöstöpolitiikkaa
- ehdotusta yhtiökokoukselle hallituksen jäsenille maksettavista kokous- ja vuosipalkkioista

Kaupunginvaltuusto asettaa tytäryhteisöille talousarviossa omistajapoliittisten linjausten mukaisesti kaupungin strategian toteuttamiseksi 1) strategiset tavoitteet ja 2) toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoiteasettelu perustuu kuntastrategiaan ja yhtiöiden omistajapolitiikan mukaiseen luokitteluun niiden merkittävyyden ja riskin mukaan. Yhtiöille asetetaan mittarit sekä strategisten että toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kaupunginjohtaja antaa yksityiskohtaisempaa ohjausta sekä yhteistyössä tytäryhteisöjen kanssa pyrkii tukemaan kannattavuuden ja kilpailukykyyn parantamista sekä tavoitteiden saavuttamista kaupunginhallituksen linjausten mukaan.

Keskusvirasto/Konsernihallinto järjestää tarvittaessa koulutustilaisuuksia tytäryhteisöjen toimitusjohtajille, hallituksen puheenjohtajille ja jäsenille sekä tarvittaessa muulle henkilöstölle. Näillä tilaisuuksilla pyritään edistämään konsernin sisäistä yhteistyötä ja parhaimpien käytäntöjen omaksumista. Tytäryhteisöjen edustajat ovat velvoitettuja osallistumaan näihin tilaisuuksiin.

7. Hyvä hallinto- ja johtamistapa

Hyvällä hallinto- ja johtamistavalla tarkoitetaan erityisesti toiminnan ja talouden ohjauksen selkeää vastuu- ja tilivelvollisuusjärjestelmää, joka vahvistaa hallinnon sekä palvelujen tuottamisen lainmukaisuutta, luotettavuutta tehokkuutta ja vastuullisuutta. Tytäryhteisön hallitus vastaa siitä, että tytäryhteisöjen toiminta on järjestetty hyvän hallinto- ja johtamistavan mukaisesti.

Konserniyhteisöjen tulee toteuttaa alalle tavanomaisia liiketoimintaperiaatteita, niissä tulee toteutua riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta, ja että kaupungin omistuksia tulee hoitaa tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti turvaten konsernin kokonaisuus.

Kaupunginhallitus voi antaa konserniyhteisölle ohjeita hyvästä hallinto- ja johtamistavasta.

8. Yhtiökokouskäytäntö

Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin päätöksentekaelin, jossa osakkeenomistajat osallistuvat ohjaukseen ja valvontaan. Yhtiökokous päättää sille osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaan kuuluvista asioista. Yhtiökokoukset pidetään yhtiöjärjestyksen ja osakeyhtiölain edellyttämällä tavalla. Tarvittaessa järjestetään ylimääräisiä yhtiökokouksia.

Yhtiökokouksen koollekutsumisen ajankohdasta ja kokouksessa käsiteltävistä asioista on ilmoitettava yhtiöjärjestyksen määräämällä tavalla. Yhtiökokouskutsu on liitteinen toimitettava kaupunginkanslian kirjaamoon vähintään 2 viikkoa ennen yhtiökokousta. Liitteenä tulee olla kokouksen asialista, muut mahdolliset asiakirjat sekä tilinpäätöskokouksessa tilinpäätös sisältäen tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot, toimintakertomus, tilintarkastuskertomus ja talousarvio. Merkittävimpien yhtiöiden yhtiöjärjestyksen tarkistus vallitsevan strategian mukaisesti, jotta varmistetaan omistajaohjauksen toteutuminen.

9. Hallituksen jäsenten valinta ja toiminta, hallituksen työjärjestys

Yhtiöiden hallituksen jäsenet valitsee yhtiökokous kaupunginhallituksen päättämän ehdotuksen mukaisesti. Hallitus muodostuu 5–8 jäsenestä ja varajäseniä voidaan valita vain, mikäli siihen on hallituksen työskentelyn toimivuuden kannalta erityisiä perusteita. Kaupunginhallitus nimeää muidenkin tytäryhteisöjen hallituksen jäsenet.

Tytäryhteisöjen hallituksen jäsen ehdokkaiden nimeämisessä noudatetaan naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annettua lakia. Kaupunginhallituksen jäsenet eivät osallistu konserniyhtiöiden hallitustyöskentelyyn.

Hallituksen jäseneksi ja varajäseneksi valittavalta on ennen nimeämistä saatava suostumus tehtävään ja selvitys sidonnaisuuksista.

Hallituksen jäseneksi valittavalla tulee olla tehtävän edellyttämä pätevyys ja mahdollisuus käyttää riittävästi aikaa tehtävän hoitamiseen. Mahdollisen poliittisen edustuksen lisäksi hallituksessa tulee olla tarkoituksenmukainen toimialan, organisaation toiminnan, hallinnon ja johtamisen asiantuntemus ja kykyä toimivan johdon ohjaamiseen ja tukemiseen. Yhtiöiden hallituksiin valitut ovat velvollisia osallistumaan konsernihallinnon järjestämiin koulutuksiin hallitustyön edelleen kehittämiseksi Kemi-konsernissa.

Vaikka osakeyhtiötä sitoo Osakeyhtiölaki, ja yhtiön hallitusten jäsenten tulee toimia edustamansa yhtiön edun mukaisesti, on syytä erikseen todeta, että kuntaomisteisen yhtiön etu ei voi olla ristiriidassa omistavan kuntaorganisaation edun kanssa.

Tytäryhteisön hallituksen tulee huolehtia siitä, että yhtiön strategia, toiminta, investoinnit ja riskinotto ovat linjassa kaupungin strategia, kaupungin konsernistrategian ja omistajapoliittisten tavoitteiden kanssa.

Tytäryhtiön hallitus voi perustellusta syystä kaupunginhallituksen hyväksynnän saatuaan palkata tytäryhtiön johdon tueksi neuvonantajan. Neuvonantajalla tulee olla riittävä kokemus ja tietoisuus tytäryhtiön toimialasta. Yhtiön hallituksen on seurattava tästä aiheutuvia kustannuksia vuositason tilinpäätöksen yhteydessä.

Kaupunginjohtajalla ja hänen määräämällään viranhaltijalla tai muulla asiantuntijalla on läsnäolo- ja puheoikeus tytäryhteisön hallituksen kokouksessa. ~~Yhtiön henkilöstöedustajalla on puhe- ja läsnäolo-oikeus yhtiön hallituksessa talousarvio- ja tilinpäätöskokouksissa neljännesvuosittain.~~ **Yhtiön henkilöstön edustajalla on puhe- ja läsnäolo-oikeus yhtiön hallituksen kokouksissa.**

Hallitus hyväksyy itselleen työjärjestyksen soveltaen tarvittaessa mallityöjärjestystä.

Liite nro 1

10. Omistajan ennakkokäsityksen hankkiminen ja tytäryhteisön tiedottamisvelvollisuus

Tytäryhteisön on jo valmisteluvaiheessa hankittava omistajan ennakkokäsitys tehdessään päätöstä merkittävästä asiasta. Velvollisuus omistajan ennakkokäsityksen hankkimiseen on tytäryhteisön toimitusjohtajalla tai vastaavalla. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että ennakkokäsitys on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun merkittävästä asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa. Omistajan ennakkokäsitys haetaan Kaupunginhallitukselta konserni- ja suunnittelujaoston valmistelemana muun muassa seuraavista asioista päätettäessä:

- liiketoiminnan merkittävä laajentaminen tai merkittävä investointi
- yhtiöjärjestyksen tai vastaavan muuttaminen
- osakeanti tai muu pääomarakenteen muuttaminen
- liiketoiminnan tai sen merkittävän osan myyminen
- merkittävä lainanotto tai vakuuden antaminen
- fuusio tai diffuusio
- omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan
- merkittävä henkilöstöpoliittinen asia
- toimitusjohtajan valinta ja palkkaus sekä sen tarkistaminen
- muu yhtiön tulokseen ja riskiin merkittävästi vaikuttava tapahtuma
- olennainen laskentaperiaatteiden muutos
- kannustin ja palkitsemisjärjestelmä

- muu yhtiön kannalta merkittävä asia
- strategian sovittaminen kaupungin strategiaan
- kuntalaisiin kohdistuvien maksujen muutokset

Yhtiöiden päätäntävällässä olevissa operatiivista omistajaohjausta vaativissa asioissa operatiivisesta omistajaohjauksesta vastaa kaupunginjohtaja.

Omistajan ennakkokäsityksen hankkiminen ei muuta tytäryhteisön johdon oikeudellista asemaa ja vastuuta. Yhtiön hallitus ja toimiva johto kantavat aina vastuun tekemistään päätöksistä ja yhtiön johtamisesta.

Tytäryhteisöllä on lisäksi velvollisuus tiedottaa konsernihallintoa ennen merkittäväksi katsottavan asian julkiseksi tuloksi. Tiedottamisvelvollisuudesta vastaavat tytäryhteisön toimitusjohtaja sekä hallituksen puheenjohtaja.

Yhtiön johdon on huolellisesti toimien edistettävä yhtiön etua. Yhtiökokous, hallitus, toimitusjohtaja tai hallintoneuvosto ei saa tehdä päätöstä tai ryhtyä muuhun toimenpiteeseen, joka on omiaan tuottamaan osakkeenomistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhtiön tai toisen osakkeenomistajan kustannuksella. Mahdollisissa ristiriitatilanteissa tulee uudelleen arvioida yhtiön asema ja tarkoitus.

Omistajan edustajien tehtävänä on varmistaa konsernin strategisten tavoitteiden ja yhtiön toimintasuunnitelman yhteensovittaminen. Hallituksen jäsen, hallintoneuvoston jäsen ja toimitusjohtaja ovat henkilökohtaisessa vastuussa vahingosta, jonka hän on tehtävässään huolellisuusvelvoitteen vastaisesti tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttanut yhtiölle.

Mikäli kyseessä on yhtiön toiminnan kannalta strategisesti, taloudellisesti tai riskienhallinnan näkökulmasta merkittävä päätös, edellyttää asian käsittely omistajan ennakkokäsityksen lisäksi kaupunginhallituksen hyväksyntää ennen päätöksentekoa yhtiön hallituksessa. Tällaisia asioita ovat erityisesti merkittävät investoinnit, liiketoiminnan laajentaminen, strategiamuutokset, rakenteelliset järjestelyt sekä yhtiön taloudelliseen asemaan olennaisesti vaikuttavat ratkaisut.

11. Konserniraportointi

Tytäryhteisö raportoi kaupungille toimintansa ja taloutensa kehittymisestä maaliskuun ja kesäkuun toteumien perusteella konsernihallinnon määräämällä tavalla.

Kaupungin organisaatiossa tulee olla nimettynä henkilö tai henkilöitä, jotka vastaavat ja valvovat konserniyhtiöiden toiminnan seuraamisesta. Toiminnan seuraaminen tarkoittaa jatkuvaa vuosikelloon ja sen mukaiseen raportointiin sidottua arviointi- ja seurantaprosessia. Arvioinnin kohteena:

- Toteuttavatko yhtiöiden PTS-dokumentit yhtiöiden strategiaa
- Miten kaupunkikonsernin rakenne tukee talousarviokausien tavoitteiden saavuttamista?
- Sisältyykö konserniyksiköiden PTS-dokumentaatioon kaupunkistrategian mukaisia toimenpiteitä
- Olisiko konserniyksiköiden toimintasuunnitelmista poimittavissa konsernin näkökulmasta toisiaan tukevia synergiahyötyjä synnyttäviä kohtia.

Konserniyhteisöillä tulee olla kalenterivuotta vastaava tilikausi. Kaikissa kaupunkikonserniin kuuluvissa yhteisöissä tulee noudattaa kirjanpitolain mukaisia

kirjanpito- ja tilinpäätösperiaatteita, kuntalain konserniyhteisöjä koskevia säännöksiä sekä hyvää kirjanpitolittoa.

Konsernitiilinpäätöstä varten tarvittavat tiedot toimitetaan konsernihallinnon määräämällä tavalla ja määräämässä muodossa erikseen annettavan aikataulun mukaisesti.

Varsinainen tietojen antamista koskeva ohje annetaan vuosittain. Konserniyhteisöjen tietojärjestelmien ja keskinäisen tietojenvaihdon tulee tukea konsernitiilinpäätöksen edellyttämää raportointia.

Tytäryhteisöt lähettävät hallitusten kokousten esityslistat ja pöytäkirjat liitteineen sekä tasekirjat yhtiön seurannasta vastaavalle viranhaltijalle ja kaupunginjohtajalle. ~~kaupunginkanslian kirjaamoon.~~ Konsernijohto on salassapitovelvollinen yhtiöiden liike- ja ammatillisalaisuuksista. Yhtiöiden johdon huolellisuusvelvoitteeseen kuuluu ilmoittaa konsernijohtolle, mitkä annetuista asiakirjoista tai muutoin annetuista tiedoista ovat salassa pidettäviä. Annettuihin asiakirjoihin tulee tehdä merkintä salassa pidettävistä asioista.

12. Konserniviesticintä ja julkisuusperiaatteet

Kuntalain mukaan kaupungin on tiedotettava toiminnastaan asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Tiedottamisvelvollisuus koskee myös Kemi-konsernia ja yhteisöjen tulee riittävällä tavalla tiedottaa toiminnastaan.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksesta vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja tai vastaava sekä kaupungin puolesta kaupunginjohtaja tai hänen määräämänsä. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoitteita ja toimintatapoja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kaupungin yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset. Yhtiöt tiedottavat toiminnastaan aktiivisesti sidosryhmien ja yleisen mielenkiinnon tarpeet huomioiden.

13. Konsernijohtamisen roolit

Seuraavassa on käyty läpi eri toimijoiden rooleja konsernijohtamisessa ja -ohjauksessa. Kuvatut roolit eivät ole tyhjettäviä, vaan ne on tarkoitettu selventämään konsernijohtamisen kokonaisuutta.

Kaupunginvaltuusto asettaa tytäryhteisöille talousarviossa omistajapoliittisten linjausten mukaisesti kaupungin strategian toteuttamiseksi 1) strategiset tavoitteet ja 2) toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoiteasettelu perustuu kuntastrategiaan ja yhtiöiden omistajapolitiikan mukaiseen luokitteluun niiden merkittävyyden ja riskin mukaan. Yhtiöille asetetaan mittarit sekä strategisten että toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kaupunginhallitus antaa koko konsernia koskevia ohjeita ja huolehtii sekä arvioi konsernin kokonaisedun toteutumisesta. Ohjeet voivat koskea mm. pääomien käyttöä ja toiminnan rahoitusta riskienhallintaa omistajapoliittisia tavoitteita konserniraportointia julkisia hankintoja henkilöstöpolitiikkaa ehdotusta yhtiökokoukselle hallituksen jäsenille maksettavista kokous- ja vuosipalkkioista

Kaupunginhallituksen **konserni- ja suunnittelujaosto** valmistelee tytäryhteisöjä koskevat omistajapoliittiset linjaukset, omistajaohjauksen periaatteet ja omistajastrategiat sekä vastaa näitä koskevasta omistajaohjauksesta konsernijohtalon alaisuudessa. Ohjaa

yhtiöiden strategioiden valmistelua Käsittelee konserniraportit.

Kaupunginjohtaja koordinoi omistajaohjausta, vastaa konserniyhtiöille asetettavien taloudellisten ja toiminnallisten talousarviotavoitteiden strategiaperusteisesta valmistelusta. Ylläpitää jatkuvaa keskusteluyhteyttä konserniyhtiöihin ja järjestää säännöllisesti kaupunkikonsernin yhteisen toimitusjohtajapalaverin. Valmistelee yhtiöiden hakemat ennakkokäsitykset konserni- ja suunnittelujaoston ja kaupunginhallituksen käsittelyä varten. Vastaa operatiivisesta omistajaohjauksesta.

Kaupunginjohtajan **johtoryhmä** avustaa konsernijohtoa konserniohjauksen järjestämisessä. **Keskusvirasto/konsernihallinto** valmistelee konsernihallintoa koskevat asiat. Kaupungin organisaatiossa tulee olla nimettynä henkilö tai henkilöitä, jotka vastaavat ja valvovat konserniyhtiöiden toiminnan seuraamisesta ja asetettujen tavoitteiden toteutumisen seuraamisesta.

Yhtiön hallitus edistää yhtiön etua, huolehtii asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. **Hallituksen puheenjohtajan** tehtävänä on valvoa, että tarvittavat omistajan ennakkokäsitykset on haettu ja ne kirjataan hallituksen pöytäkirjaan. Yhtiön hallitus ja toimiva johto kantavat aina vastuun tekemistään päätöksistä ja yhtiön johtamisesta.

Toimitusjohtaja johtaa yhtiön operatiivista toimintaa yhtiön hallituksen alaisuudessa asetettujen strategisten tavoitteiden mukaisesti. Vastaa konserniraportoinnista, tiedottamisesta ja omistajan ennakkokäsityksen hankkimisesta ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta.

14. Luottamushenkilöiden tiedonsaanti

Kaupungin luottamushenkilöillä on oikeus saada kuntalaissa säädetyllä tavalla tietoa kaupungin virkamiehiltä ja tiedonsaantioikeus koskee myös kaupungin hallussa olevia tytäryhteisöjen tietoja ja asiakirjoja, ellei salassapitosäännöksistä muuta johdu.

15. Henkilöstöpolitiikka

Konsernin eri yhteisöjen tulee soveltuvin osin noudattaa emoyhteisön henkilöstöpolitiikan periaatteita. Uutta henkilöstöä palkatessaan tytäryhteisöjen tulee ottaa huomioon konsernin henkilöstön sisäiset siirtotarpeet.

- Kaupungin tytäryhteisöt ovat vastuullisia työnantajia, jotka toteuttavat hyvää johtamista sekä huolehtivat henkilöstön työhyvinvoinnista.
- Tytäryhteisöt kuuluvat työnantajajärjestöön ja soveltavat järjestäytymisensä mukaista työehtosopimusta. Nollatuntisopimukset ovat kiellettyjä tytäryhteisöissä
- Henkilöstön työsuhteturvan osalta tavoitteena on, että vakinaisen henkilökunnan työsuhteen pysyvyys turvataan tilanteissa, joissa on lainmukaiset perusteet lomauttamiseen tai irtisanomiseen tuotannollisin tai taloudellisin perustein. Niissä tilanteissa, joissa työsuhteiden pysyvyyden tavoitetta ei voida toteuttaa, yhteisön henkilöstö voi hakea kaupungin sisäisiin avoimiin työtehtäviin

16. Tilintarkastus

Kaupungilla ja sen tytäryhteisöillä on sama tilintarkastusyhteisö. Kaupungin tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kunnan viranomaisilta ja kuntakonserniin kuuluvilta yhteisöiltä ja säätiöiltä tiedot ja nähtävikseen asiakirjat, joita hän pitää tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi.

Tarkastuslautakunta laatii suunnitelman konserniyhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä varten. Tarkastuslautakunta nimeää tilintarkastajaehdokkaat yhtiökokouksissa ja säätiöiden vuosikokouksissa tehtävää päätöstä varten.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja taloudentavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnalla ei kuitenkaan ole oikeutta saada tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja suoraan tytäryhteisöjen toimielimiltä tai vastuuhenkilöiltä. Tarkastuslautakunnan tietojensaantioikeus tytäryhteisöistä rajoittuu konsernijohtoon raportointiin ja muihin kunnan viranomaisten hallussa oleviin asiakirjoihin. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

17. Toimitusjohtajan ottaminen ja erottaminen

Toimitusjohtajan ottaa ja erottaa yhtiön hallitus. Ennen toimitusjohtajan ottamista ja erottamista tytäryhtiön hallituksen puheenjohtajan on oltava yhteydessä konsernihallintoon. Tämän tulee tapahtua asian tullessa vireille.

Kaupungin tytäryhtiöiden on noudatettava toimitusjohtajasopimuksen tekemisessä soveltuvien osin konsernihallinnon toimitusjohtajasopimusmallia. Ennen toimitusjohtajasopimuksen lopullista hyväksyntää tulee siitä neuvotella kaupunginjohtajan kanssa.

18. Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Tytäryhteisöjen strategista suunnittelua ohjaa osaltaan kaupunginvaltuuston hyväksymä talousarvio ja -suunnitelma. Strategiset asiakirjat ja ohjaavat asiakirjat toimivat konserniyhtiöiden keskeisenä syötteinä yhtiöiden omien strategioiden valmistelussa.

Yhtiöiden strategiat tulee valmistella yhteistyössä konserni- ja suunnittelujaoston kanssa. Tytäryhteisön strategia sekä merkittävät strategiamuutokset tulee käsitellä konserni- ja suunnittelujaostossa ja hyväksyttää kaupunginhallituksessa ennen strategian lopullista hyväksymistä yhtiön hallituksessa. Strategian tulee perustua kaupungin kulloinkin voimassa olevaan strategiaan ja omistajapoliittisiin linjauksiin.

Tytäryhteisöjen tulee laatia niille asetettujen tavoitteiden pohjalta vuosittain talousarvio ja toimintasuunnitelma sekä rahoitus- ja investointisuunnitelma. Suunnitelmat esitellään omistajaohjaukselle omistaja- ja tavoitekeskusteluiden yhteydessä.

Tämän lisäksi omistajaohjaukselle tulee toimittaa tietoja mm. yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä, tulevista konserni- ja yhtiöjärjestelyistä, merkittävistä muutoksista mainittujen yhteisöjen liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista konsernijohtoon tarkemmin määrittelemällä tavalla.

Kaupungin tytäryhteisöjen investointeja ohjataan tytäryhteisöille asetetulla velvollisuudella hankkia kaupungin kanta ennen merkittävistä investoinneista päättämistä. Tytäryhteisöissä hallituksen ja yhteisön johdon tulee investointeja suunnitellessaan tehdä huolellisuus velvoitteensa täyttämiseksi asianmukaiset investointilaskelmat ja -selvitykset,

jotta investointien taloudellisesta ja toiminnallisesta kannattavuudesta voidaan riittävästi varmistua.

Investoinnin perusteet ja selvitykset esitetään omistajaohjaukselle kohdan 6 mukaisissa (kaupungin kantaa vaativissa) investoinneissa ennen päätöksentekoa. Investointeja koskevissa laskelmissa tulee ottaa huomioon vaikutukset yhteisön tulokseen ja kassavirtaan sekä suhteuttaa päätökseen sisältyvät riskit hyväksyttävään riskitasoon.

Kaupungin takausten ja lainojen antamisen edellytykset

Kaupunki huomioi takausten ja lainojen antamisessa kuntalain edellytykset kuntalain voimaantulon 1.5.2015 jälkeen myönnettyissä takauksissa ja lainoissa (Kuntalaki 15 luku 129 § Lainan taikka takauksen tai muun vakuuden antaminen). Lisäksi kaupunki huomioi takausten ja lainojen antamisessa EU:n valtiontukisäännökset ja Kuntaliiton suositukset.

Takauksen antamisesta päättää kaupunginvaltuusto. Takauksen kohteena oleva laina on kilpailutettava. Kaupunki vaatii vastavakuuden myöntämälleen takaukselle. Markkinoilla toimivalle tytäryhteisölle myönnettävä takaus ei voi kattaa missään vaiheessa enempää kuin 80 prosenttia lainasaamisen tai muun rahasitoumuksen määrästä.

Takauksen laajuus on voitava mitata myöntämishetkellä asianmukaisesti; kiinteä enimmäismäärä ja rajattu voimassaoloaika. Myös muut kuin markkinaehtoisesti toimivat tytäryhteisöt voidaan katsoa markkinoilla toimiviksi valtiontukinäkökulmasta. Takauksista peritään markkinaehtoinen hinta. Kaupunki vaatii tarvittaessa riittävät vastavakuudet myös lainojen myöntämisen yhteydessä.

Tytäryhteisön on hyvissä ajoin otettava yhteys kaupungin talouspäällikköön, kun yhteisöllä ilmenee tarve saada kaupungin takaus tai laina. Tytäryhteisön tulee välittömästi ilmoittaa tytäryhteisön valvontavastuuhenkilölle ja talousjohtajalle tilapäisestä tai pysyvästä maksukyvyttömyydestä tai sen uhasta.

19. Sisäinen valvonta, riskienhallinta ja varautuminen

Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiössä on toimiva johtamisjärjestelmä ja säännöllinen raportointi, joka on oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen. Raportointi toimitetaan myös omistajalle ja se kattaa sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja varautumisen.

Sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet

Yhtiön hallitus huolehtii siitä, että yhtiössä on määritelty sisäisen valvonnan toimintaperiaatteet ja että yhtiössä seurataan valvonnan toimivuutta. Hallituksen tulee säännöllisesti arvioida yhtiön sisäisen valvonnan tai riskienhallinnan riittävyyttä.

Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiön sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty ja oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen.

Kaupungin sisäinen tarkastus konsultoi ja arvioi tarvittaessa niitä prosesseja, joilla yhteisöissä varmistetaan, että sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty, merkittävät riskit ymmärretty ja että niitä hallitaan asianmukaisesti. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada yhteisön hallitukselta ja toimitusjohtajalta kunnan toimintaan kohdistuvien tarkastustehtävien edellyttämät tiedot ja asiakirjat ja kuulla tarvittavia henkilöitä. Yhtiön johdon tulisi tarvittaessa ilmoittaa, mikäli pyydyt tiedot kuuluvat liikesalaisuuksien piiriin tai jos pyydyttyä tietoa ei voida jostain syystä antaa.

Kieltäytyminen tietojen antamisesta tulisi perustella.

Riskienhallinta

Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty. Kokonaisvastuu yhtiön riskienhallinnasta kuuluu hallitukselle. Tytäryhteisöissä noudatetaan soveltuvin osin valtuuston hyväksymiä riskienhallintapolitiikan ohjeita.

Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Kaupungilla on velvollisuus valmiussuunnitelmin ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluin sekä muilla toimenpiteillä varmistaa tehtäviensä mahdollisimman hyvä hoitaminen myös poikkeusoloissa. Konserniyhtiöiden tulee osana kaupunkikonsernia huomioida tämä velvoite toiminnassaan.

Kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen tulee varautua sekä varmistaa tehtäviensä häiriötön hoitaminen mahdollisissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa suunnittelemalla toimintansa etukäteen jatkuvuussuunnitelmilla. Jatkuvuus- ja pelastussuunnitelmien laatimisvastuiden tulee sisältyä myös tytäryhteisöjen mahdollisiin alihankinta- ja ostopalvelusopimuksiin.

Kaupungin valmiuspäällikkö koordinoi myös kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen jatkuvuussuunnittelua.

20. Palveluiden hankinta

Palvelut tuotetaan asiakaslähtöisesti konsernin yksikköjen omana työnä, kuntayhteistyöllä tai ostopalveluina. Tukipalvelut tuotetaan joustavasti yhteistyömahdollisuudet huomioiden. Toiminnallisista ja taloudellisista syistä tukipalveluja voidaan hankkia konsernin ulkopuolelta. Ennen hankintaa on kuitenkin informoitava konsernijohtoa.

Tytäryhteisöt noudattavat hankintalakeja ja soveltuvin osin kaupungin hankintaohjeita. Hankinnoissa hyödynnetään konserniyhteistyön mahdollisuudet. Tietojärjestelmähankintoja suunniteltaessa on oltava etukäteen yhteydessä tietohallintopäällikköön. Kaupungin hankintatoimi konsultoi tarvittaessa tytäryhteisöjen hankintoja.

Konsernin sisäisen rahoitus on molemminpuolista ja perustuu sopimuksellisuuteen kaupunginhallituksen ja valtuuston asettamissa rajoissa. Talouspalvelut hoitavat käytännön järjestelyt konsernin sisäisessä rahoituksessa. Tarvittaessa konsernin maksuliikenteen tueksi otetaan käyttöön konsernitili.

21. Poliittisen toiminnan tukemisen kieltö

Poliittisen toiminnan tukeminen ja vaalirahoitus eivät ole sallittuja. Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 24.4.2009 / 273 § 4.